

Een driedelig kunstwerk zal vanaf mei volgend jaar het nieuwe provinciehuis sieren. Hans van Houwelingen maakt 'iets echt heel moois' om de oprechtheid, de kwetsbaarheid en het ruimhartig burgerdom van de Friezen te symboliseren.

WIO JOUSTR

En meer dan drie meter hoge eikenhouten kast met in het midden een afbeelding van de Oldehove. De kast staat zo scheef dat de toren weer recht komt te staan. „Om met het karakter, de moed, de vastberadenheid, de kopigheid en de schoonheid van de Friese cultuur de wereld recht te blijven zetten.“

Je moet er maar op komen.

De Friese traditie komt tot uitdrukking in elf witte porseleinen harnassen met elk een wapen van een van de Friese steden op het kuras. „Porselein is onbepaald houdbaar, gaat veel langer mee dan staal, maar is ook uiterst kwetsbaar. Als je zorgvuldig met traditie omgaat blijft het eeuwig mooi en waardevol; ben je onvoorzichtig dan dondert het in één klap in scherven uiteen. Traditie beschermt en is tegelijk achilleshiel.“

Je moet het maar durven.

Zes grote tekeningen in de wandlijsten van de historische zaal van het college van gedeputeerde staten, waar de belangrijke beslissingen voor de toekomst van Friesland worden genomen. 'Wondermooi en met een fluwelen diepte', van de Chinese Mu Xue ('moetsjoe'), een rijzende ster in de hedendaagse kunst. „Met een beroep op de Friese politiek open te staan voor nieuwe vergezichten.“

Dan heb je wel lef.

Daaraan ontbreekt het dan ook niet bij Hans van Houwelingen (1957), die in zijn Amsterdamse atel-

Harnas.

Tichelaar Makkum maakt de harnassen van porselein. FOTO LC/NIELS WESTRA

Hans van Houwelingen: „Kunstenaars hebben geen bestuurlijke macht, maar wel ruimte.“

Geven wat je hebt of meent te hebben

lier hard werkt aan het conceptuele kunstwerk voor het nieuwe Provinciehuis aan de Tweebaksmarkt. Dan heb je het ook over een man die zelf zegt dat kunst betrokken moet zijn bij de wereld, die volgens Anna Tilroe in De Groene Amsterdammer „onophoudelijk het nationale zelfbeeld 'bestookt' en die volgens Sacha Bronwasser in de Volkskrant overal waar hij verschijnt 'het aura van gewichtigheid dat monumenten normaal gesproken omgeeft, laat verdwijnen'.

Van Houwelingen is de man die het gigantische beeld van Lenin naar het Noorderplantsoen haalde en er veertig ton aardappelen voor uitstortte. „Het genereuze gebaar van Lenin aan de Groningers om in dit park het belangrijkste volksovoedsel te consumeren is tevens een niet geringe invatatie tot het uitvegen van een mening. De één zal een maaltje mee naar huis nemen, de ander zal de aardappelen gebruiken voor zijn protest.“ Weken lang werden tassen vol piepers mee naar huis genomen of tegen het beeld tot snot gesmeten.

Lely

Hij plukte het standbeeld van ir. Cornelis Lely uit het centrum van Lelystad en zette het op een 32 meter hoge classisistische zuil om een nieuwe fase in de ontwikkeling van het polderstadje te benadrukken. „Een bewust toegepast iconoclasme dat definitief een eind maakt aan het mislukte modernistische programma waaruit de stad is ontstaan. Anders dan

haar beroemde voorgangers in Rome, Londen, Barcelona of Parijs bestaat de Zuil van Lely uit basaltstenen, het materiaal waarmee ook de polder werd drooggelegd en de stad tot op de dag van vandaag wordt beschermd tegen de dreiging van de zee.“

Hij durfde het aan juist in het doot- of atoomboom vernietigde en weer opgebouwde Hiroshima de Japanners met hun eigen geweld-dadige verleden te confronteren, gemotiveerd als hij is „door een onfeilbare intuïtie om de vaak pijnlijke maar onuitsproken vragen te identificeren die achter onze goede bedoelingen schuil-“, aldus de japanoloog Ivo Smits.

Dit zijn enkele van zijn werken die gerealiseerd zijn. Niet-gerealiseerde ontwerpen vormen inmiddels een flinke waslijst. Voorbeeld: het Nationaal Gastarbeidermonument in Rotterdam. Na een door gastarbeiders uitgevoerde restauratie van de zwaar verroeste abstracte sculptuur van Naum Gabo voor de Bijenkorf in het centrum van de stad, zou dit beroemde wederopbouwmonument uit 1957 officieel tot Nationaal Gastarbeidermonument worden verklaard. Het zou een andere blik op de geschiedenis van de Rotterdamse wederopbouw werpen en dus ook op de rol van immigranten in de stad. De plaatselijke autoriteiten durfden het niet aan.

Chapeau derhalve voor het college van gedeputeerde staten van Fryslân dat wel met de soms omstrelen, in Harlingen geboren en

getogen kunstenaar in zee durfde te gaan. Van Houwelingen's concurrenten waren tenslotte niet de minsten: beeldend kunstenaar, schrijver en filmer Sjaak Langenberg en beeldhouwer en architect John Körmeling, onder meer ontwerper van het Nederlandse paviljoen op de Expo 2010 in Shanghai. Hij trok zich overigens tijdens de selectieprocedure terug. Het werd uiteindelijk Van Houwelingen, die momenteel exposeert in Stroom, Den Haag en in Extra City in Antwerpen en over wie deze maand het boek 'Undone' uitkomt.

Schaterlachend: „Ik wilde ook eens iets maken dat echt heel mooi is.“

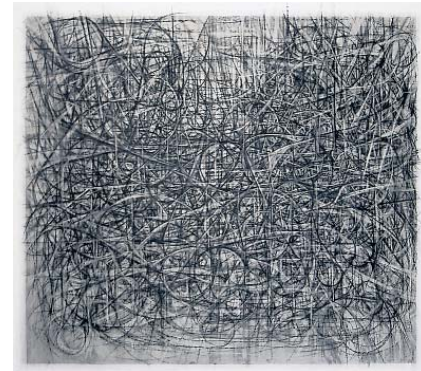
Het kunstwerk in het nieuwe en herbouwde provinciehuis heeft als titel 'Mecenaat Provincie Fryslân'. Van Houwelingen, „Het benadrukt de verstandhouding tussen kunst en politiek, poogt tot nieuwe vruchtbare samenwerking te komen en traditie nieuw elan te geven. Mecenaat is bedoeld in de meest zuivere zin: de bevordering en ondersteuning van kunst en cultuur uit andere dan economische motieven.“ Van Houwelingen baseert zijn aanpak op de theorie van de Duitse filosoof Peter Sloterdijk over de thymotische mens, een wezen dat wil geven wat het heeft of meent te hebben...En waar anders kan een initiatief daartoe beter plaatsvinden dan in Friesland waar ruimhartig burgerdom diep in de traditie is geworteld?“

De grote, scheefstaande archiefkast moet daarvan het symbool worden. „Er wordt met een zekere

regelmaat een nieuw agendapunt van de statenvergadering toegevoegd, waarin aandacht wordt gegeven aan initiatieven en investeringen in cultuur en kunst, in brede Friese zin. En die initiatieven van overheden, private partijen en samenwerkingsverbanden worden dan in de kast gearhiveerd.“

Het is een poging van Van Houwelingen „opnieuw te onderzoeken waar politiek en kunst elkaar weer kunnen raken. Tussen hen die de samenleving voorschrijven en zij die deze verbeelden bestaan een waachtende band. Kunste-

Nieuw in oud en oud in nieuw Provinsjehûs

naars hebben ruimte, intellectueel, moreel, visueel om in te bewegen. Zij hebben geen bestuurlijke macht, maar wel ruimte, waar macht juist de ruimte van politiek beperkt. Er bestaat een ongekende symbiose tussen de volksvertegenwoordiging in de vorm van parlementariërs en volksvertegenwoordigers in de vorm van kunstenaars, een symbiose waarop het zicht verloren is geraakt“.

In de nieuwe dimensie die de kunstenaar in de relatie tussen politiek en kunst ziet ontstaan heeft niet de zakelijkheid prioriteit, maar de verdienstelijkheid. „Het is mijn overtuiging dat er vorm moet worden gegeven aan de politieke betekenis van private verdiensten in het culturele veld. In zo'n nieuw model gaat het om culturele en politieke moraal, die elkaar stimuleren en een voedingsbodemp worden voor een rijkere cultuur.“

Archief

Het archief van de toekomstige Friese cultuur komt in het nieuwe gedeelte van het gebouw te staan, want in het oude is de traditie van 'de wereld recht willen zetten' al lang geleden in gang gezet met spreuken en wandschilderingen over de dapperheid en trouw van de Friezen die door geen versterving worden overtroffen, het christendom dat door Bonifatius aan de

Friezen wordt gepredikt, de Friezen die tot ridder worden geslagen na de verovering van Jeruzalem en de Friezen die alleen knielen voor God.

„Tegenwoordig hunkert stad en land naar identiteit om iets te doen aan hun inmiddels zieleloze imago. Vaak wordt er iets uit de hoed getoverd dat aan de mensen als identiteit wordt verkocht, maar feitelijk niets anders is dan promotierommel. Bij een bezoek aan een statenvergadering trof mij de oprechtheid van de Friese cultuur en ik bedacht dat de reden hiervoor is dat die cultuur nooit is verdwenen en dus ook niet kunstmatig opnieuw hoeft te worden bedacht. De Friese gemeenschap is hard en tegelijk is er een sterke vorm van verbondenheid. Humor speelt daarin een cruciale rol. Ik heb gekken hoe ik daar iets mee kon doen, scherp, humorvol, maar delicaat en met waardering. Daarbij heb ik iets van de oude traditie in het nieuwe provinciehuis willen brengen en iets nieuws in het oude.“

Dus komt de oude porseleinen traditie, die in de maak is bij Koninklijke Tichelaar Makkum, op statige consoles in het nieuwe deel van het provinciehuis en komen Chinese toekomstige vergezichten in het historische deel. Ondertussen zal de enorme antieke archiefkast gevuld raken met al het bijzondere dat Friesland in de 21ste eeuw aan cultuur rijk zal zijn. „Zolang er maar geen Friese beeldensvorm komt, want dan valt alles in gruzezels.“

Grote tekening 'Nuclear to Orbit' van Mu Xue.